

(Úvod do dialektologie, 2018)

2. Nářeční skupina slezská

RYBÍ (814)

Nečekaný nocležník

žena, nar. 1886

Ale jedenkrat sem hruze zažyla. Tož ve dne jeden sedlak mi pravi, pry: „Pañimamo, ja mam na oteleñi kravu, a jag bude, dyby v nocy to trefilo¹, ja budu potrebovad' gořalku, otevřte mi, jag zaklepu.“ Ja pravim: „Vemře sy ju račy fčyl².“ – „Ale ja, to ja ñemožu, to ja, my bysmy to vypili a v nocy byh ñemjeř.“ – „Tož dyž ñemožeš, toš to zavolaje.“

Tak – bylo puř jedne v nocy – mjela sem maře svjetelko udeřane, edem³ skrz d'eři, taku nočni lampičku. Gdosy řuka na okno. Tož ja sem sy praviřa: To je ten sedlak, co ma zamřuvene, že mu otevřu. Tuž ja jidu otvirat'. Jéminačku, vojak. Z vreckem⁴ na řbet'e, jak to nosyřli ty... Ja sem honem chřeřa, jak sem vid'eřa vojaka, zavirař dveřy. On ale do ñih ždurnuř⁵ a dostař se do syne a dale a fčyl... Proboha, prosyř, ad' ho tam ñecham na noc, že zabluřdiř.

¹ kdyby to přiřlo v noci, ² teř, ³ jenom, ⁴ s pyřlíkem, s tornou, ⁵ strčil

MOKRÉ LAZCE (807)

Záchrana koní

žena, nar. 1899

Pravje smy chčeli objedvač. Mjeli smy vyletu polefku na taleřach a chčeli smy objedvač. A tu najednum bling nam do oken a už byla polefka plna škla¹ a uš smy ot stoła učekli. A uš smy prajeli², už je koňec. Mušymy do sklepa, do pivňice. Tak smy šli do tej pivňice. Mjeli zmy tam, cera mjela třymjesyčni džečo³. Tak co s tym džečem, božatkem? Tuž zmy vatú temu navinuli na ušy, aby temu blanky nepopukały.

A ja potym raz vylezu po schodach se podžyvač, tak se mi zdało, že pršy. Vylezu ven se podžyvač. Próboha! Tu už hore⁴! Tu nam hore strom, tam hore kolňa, tam hore stodoła, tu zaz druhy strom, tu zem horała! Tuš sem... křyčym do sklepa: „Honem, honem, vylezajče, bo⁵ horem!“ A chałupa horała, u sušeda horało, na tej straňe, na tej straňe. A to přet tym přečelo letadlo a to letadlo nasypalo jakehosyk toho, tej hořlaviny. Fčyl se mi spomjelo: Hónem, proboha, mamy pot kolňum koňe! Tuš co ty koňe? Tuž vołam: „Chłop⁶, honem učekaj pro koňe!“

¹ skla, ² řekli, ³ dítě, ⁴ hoří, ⁵ protože, ⁶ muži

JANOVICE (827)

U kuchyně ve válce

muž, nar. 1893

Dy valka vypukla, tak štiry pory¹ kuňi se vyzvaly na fořpon². A jo byl f Krakovje jednadvaced dñi. Tyn kuň omarodz'ıl, tag mje poslali domu s tymi kuňami. Soford³ dostol listek a narukovadz'⁴ do Frytku do škoły, a hned do Hołomuca a abrystovany⁴ a hned do pola do frunte. Joh byl⁵ pravda u kuchyně, u trynu⁶, pravda, f Polskeh byl, pravda, f Černe Hořeh byl, v Italijih byl na Pijavje. A ñimocnyh ñebył aňi ros⁷. A raňenych tež ñebył. Štiry roky f polu! Dale sym mjył dobre. Hladu ñebył, sme byli u kuchyně, co? A zabijačka. No to se zabilo. Ñeska by maso do pola dovezli, pravda, ale ve valku mus'eli bydło⁸ voz'ic', v lec'e⁹, bo¹⁰ to bydło se zasmradz'ilo. Tag my toch f polu zabijali. Był tolik, pravda, tolig řezňikuf, to se zabilo a vařilo se. A jes'i¹¹ byly... to pras'a, to se vykopała škarpa¹² velka, dała se celta, s kotla voda, opařilo se, už byly troky. A hnotek¹³? Był velky smurek¹⁴, co? A na smureku sme pravda, ten hnotek, rubalo¹⁵ se na tym. Do kotla, uš to bylo dobre.

¹ páry, ² příprež, ³ hned, ⁴ vybavený, ⁵ já jsem byl, ⁶ trén, zásobovací oddíl, ⁷ ani jednou, ⁸ dobytek, ⁹ v létě, ¹⁰ protože, ¹¹ jestliže, ¹² jáma, ¹³ špalek, ¹⁴ smrk, ¹⁵ sekalo se

HRADIŠTĚ (832)

Pomoc ruským zajatcům

žena, nar. 1928

F Češiňe učikli¹ Ruši z lagru. A či Ruši, oňi tam m'eli takum starum stodoľe, a či Ruši vležli do tej stodoľy a tamed² nocovali. A žodyn³ nev'edžeľ, že tam nocujon. Šostra šla na šano do kru⁴. A teras jedyn Rus vyloz z automatym⁵ a pravjyl, že jag ih vyzradži, že jum zastřeli. Ona nepov'edžala nič, ene⁶ to mamince pov'edžala, že tam či Ruši son⁷. Tož my ešče še nad nimi smiľovali... a navařili my jim jodľa, dali my jim poješć a potym tyn Rus uš še tag ošm'eliľ, že přišel aj do kuchyňe, do jizby i chčoľ po tačinkovi, aby mu but⁸ spraviľ. M'yľ rynke pošaračonon⁹, tag mu tum rynke zabandažovali, a oňi... tačineg mu zešil tyn but, dali my jim poješć a oňi zajš do tej stodoľy šli a ob'ekali¹⁰, že pujdon hnet s tej stodoľy. A oňi tam zustali ešče na drugi džiň¹¹, tam ešče zustali. A že tu byli Němcy, my še strašne boli¹².

¹ utekli, ² tam, ³ nikdo, ⁴ pro seno pro krávy, ⁵ vylezl se samopalem, ⁶ jenom, ⁷ jsou, ⁸ botu, ⁹ měl ruku poraněnou, ¹⁰ slíbili, ¹¹ den, ¹² báli